

Stoyanova-Koval S. S.
Popovich V. V.
Odessa State Agrarian University

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC OPERATING ENVIRONMENT OF COMPETITIVE AGRICULTURAL PRODUCTION

Summary

In the article considered organizational, economic, environmental conditions in some areas of Ukraine, their influence on the formation of a competitive environment for the efficient functioning of the market. Certain aspects of improving the competitiveness of agricultural producers. Peculiarities of organizational economic mechanism of agrarian sector.

Key words: economic conditions, competitiveness, the agricultural sector, the competitive environment.

УДК 338.45:332.14

Чернишова Л. І.
Зацерклянна А. С.

Одеський національний політехнічний університет

ФОРМУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ КЛАСТЕРІВ ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

У статті розглянуті проблеми формування промислових кластерів на території України, досліджені фактори, які впливають на цей процес на різних рівнях. Визначені стратегічні орієнтири регіонального розвитку. Запропонований узагальнений алгоритм управлінських дій механізму формування промислових кластерів в рамках стратегічного підвищення конкурентоспроможності країни.

Ключові слова: промисловий кластер, процес кластеризації, механізм формування кластеру, конкурентоспроможність, регіональний розвиток.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації зростає роль промислових кластерів, які сприяють активізації інноваційних та інвестиційних процесів в економіці та призводять до підвищення конкурентних переваг промислових підприємств на мікро-, мезо- та макrorівнях. Світовий досвід розвинених країн, які за останні десятиліття активно використовували кластери як основу політики регіонального розвитку, доводить їх ефективність та позитивний вплив як на місцевому рівні – прискорення інноваційного розвитку регіонів, модернізація промисловості, використання науково-технічного потенціалу, прилив інвестицій, розвиток інфраструктури, так і на рівні країни в цілому – створення нових робочих місць, підвищення рівня життя населення, збільшення податкової бази, зростання ВВП, експорту та розширення партнерських відносин з іншими країнами та міжнародними організаціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування ефективних промислових кластерів активно досліджують багато вчених. Різноманітні аспекти конкурентоспроможності регіонів зустрічаються в працях провідних вітчизняних та зарубіжних учених, серед яких: Б.В. Буркинський, І.В. Брикова, І.М. Вахович, В.М. Геєць, З.В. Герасимчук, А.Г. Гранберг, В.О. Дергачов, Н.Я. Калюжнова, Д.Г. Лук'яненко, В.М. Осипов, В.В. Оскольський, Ю.К. Перський, А.М. Поручник, Р.А. Фатхутдинов, Г.Я. Хосперс та ін. Проблематика формування та функціонування кластерів в економіці досліджена і отримала наукове обґрунтування в роботах М.П. Войнаренка, В.І. Дубницького, В.І. Захарченка, Н.А. Мікули, С.І. Соколенка, В.І. Чужикова, Дж. Бекаттіні, М. Енрайта, П. Кругмана, Ф. Кука, М. Портера, Р.Х. Хасанова та ін. Проте багато питань,

пов'язаних із формуванням і розвитком кластерів в економіці регіону, залишаються невирішеними.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання підвищення конкурентоспроможності економіки країни шляхом використання промислових кластерів є достатньо вивченим теоретично. Але немає конкретних схем та механізмів формування кластерів, які б враховували особливості економіки України.

Мета статті. Метою даної статті є визначення конкурентних переваг промислових кластерів на сучасному етапі розвитку економіки та з'ясування впливу їх формування на стратегію підвищення конкурентоспроможності регіону і країни в цілому.

Виклад основного матеріалу. Відмінності в культурі, цінностях та історичному розвитку нашої держави, структурі її економіки та особливостях функціонуючих промислових підприємств – це ті фактори, які впливають на підвищення конкурентоспроможності регіонів та України в цілому. На жаль, за даними міжнародного Інституту розвитку менеджменту (IMD), на початок 2014 року Україна посіла 49-те місце з 60 у щорічному світовому рейтингу економічної конкурентоспроможності країн та 84-те місце з 148 країн в Індексі глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) рейтингу ВЕФ, опустившись за рік на 11 позицій через бюрократизм і відсутність прозорості інституційної структури країни (індекс зменшився з 54,365 у 2013 році до 50,872 у нинішньому) [1; 2]. Під конкурентоспроможністю країни Інститут менеджменту розуміє здатність національної економіки створювати та підтримувати середовище, в якому виникає конкурентоспроможний бізнес [3].

Сьогодні більшу частку експорту України складають сировина та напівфабрикати, що робить її

неконкурентоспроможною на світовому ринку високотехнологічної продукції. У кожній країні існують свої особливості забезпечення конкурентоспроможності, оскільки жодна країна не може мати конкурентні переваги разом у всіх або в більшості галузей. У сучасній економічній ситуації фундаментом процесу конкурентної боротьби стає відкриття та засвоєння нових знань в організації використання сучасних управлінських підходів та технологій в рамках формування регіональних інтеграційних об'єднань. Маючи в наявності велику кількість природних копалин та потужну промислову базу, Україна має всі передумови створення успішних промислових кластерів конкурентоспроможних на міжнародному ринку, що в свою чергу може вивести економіку з кризового стану та зробити Україну одним з промислових лідерів Європи. Це пов'язано з тим, що конкурентна перевага географічно близько розташованих підприємств виникає не за рахунок доступності дешевих факторів виробництва, а з можливості отримання найвищої ефективності при їх використанні. Але, на жаль, українська економіка характеризується великою кількістю монополій та державною регулювання. Саме тому більшість визначених на території України кластерів є потенційними, а не реальними. Така ситуація складається через те, що в країні відсутні:

- відносини кооперації між конкурентами в галузі наукових досліджень, освіти, маркетингу, інноваційних технологій;
- інформованість бізнесу і влади про переваги кластерних об'єднань;
- налагоджені партнерські відносини з місцевими органами влади, слабкі зв'язки між підприємствами та вищими навчальними та науковими установами;
- законодавча база, яка регулює ці процеси [4];
- досконала податкова політика, яка підтримувала б розвиток підприємництва та бізнесу в країні;
- сприятливий інвестиційний клімат на регіональному рівні.

Промислові кластери все частіше визнаються в якості ефективного засобу розвитку промисловості та заохочення малих і середніх підприємств. Дана інтеграція дозволяє не просто продуктивно працювати, але й одночасно безперервно вдосконалювати засоби конкуренції. Тим самим вони ще більше підвищують свою продуктивність, застосовуючи інновації не тільки у виробничому процесі, але і в маркетингу, в позиціонуванні продукції на ринках і в якості надання послуг. Що ще робить кластери унікальними, так це не тільки те, що компанії з аналогічними або додатковими інтересами, компетенціями та потребами збираються навколо один одного. А те, що весь ланцюжок вартості існує в кластері: постачальники, виробники, дистрибутори, науково-дослідницькі інститути, дослідники, а також процес навчання робочої сили, так само, як і діяльність підприємств, які надають відповідні сервісні послуги.

З галузевою та географічною концентрацією організацій у промисловому кластері, підприємства можуть краще підвищити свою конкурентоспроможність. Це пов'язано з наявністю спеціалізованих постачальників сировини, матеріалів і компонентів, машин, навичок і технологій, а також інших допоміжних служб. Крім того, конкурентні або кооперативні взаємодії і зв'язки між організаціями, утворюючими кластер, як правило, призводять до колективного навчання та інновацій.

І найкращою умовою для розвитку кластера в промисловості є підтримка його становлення урядом, коли останній відіграє лише роль каталізатора. Однак, враховуючи слабкість та тінізацію окремих секторів промисловості країни, уряд може ініціювати процес шляхом створення відповідних структур підтримки кластера, які включатимуть в себе адекватну нормативно-правову базу, інфраструктуру і логістику, фінансові кошти, а також різні програми для нарощування стратегічного виробничого потенціалу та спільних зусиль з розвитку технологій та інновацій. Тобто він має сприяти тому, щоб, незважаючи на складність процесу, підприємства прагнули до більш високих рівнів конкуренції. Уряд безпосередньо не може створювати конкурентоспроможні галузі, оскільки це можуть робити тільки самі підприємства. Однак слід зазначити, що треба уникати найбільш поширеної помилки, а саме використання субсидій, захисту та організованого злиття підприємств як основного інструменту розвитку кластерів, оскільки така політика уповільнює оновлення галузей та знижує інтенсивність інвестиційного процесу в регіонах.

Співпрацюючи з кластерами, громадські організації та підприємства інших допоміжних послуг в змозі збільшити свою ефективність і дієвість, направляючи послуги в бік великих груп підприємств. Наприклад, вони можуть підвищити зусилля з утримання співробітника в галузі шляхом використання транспортних послуг, програми житла у власність, навчальних програм та дитячих послуг. Працюючи у тісній співпраці з кластером, підприємства також мають можливість будувати відносини з промисловістю, які можуть полегшити надання їх послуг. Громадські організації можуть працювати разом з промисловістю та державними установами, щоб допомогти людям у переході від трудової діяльності до добробуту або від освіти до роботи в конкретних галузях з перспективою на майбутнє. Прислухаючись до потреб промислового кластера, менеджери-науковці можуть розробляти загальні стратегії розвитку щоб доповнити існуючі галузі в регіоні. В результаті регіональний акцент на таких локальних сильних сторонах промисловості може ефективно оптимізувати маркетингові зусилля, розвиток трудових ресурсів і забезпечити більшу віддачу від регіональних інвестицій.

Для того щоб зрушити з місця, уряд першочергово повинен звернутися до основ: покращити освіту та рівень знань, наростити потенціал у технологіях, відкрити доступ до ринку капіталу, вдосконалити наукові інститути. А згодом – необхідне додаткове інвестування у визначені активи кластерів.

Поштовхом до створення промислових кластерів виступають різні чинники. Часто доступ до спеціалізованої робочої сили, вдале розташування, багаті природні ресурси, підтримуюча бізнес-інфраструктура або наукові дослідження можуть привести групу підприємств до їх кооперації у кластер та його еволюціонуванні у регіоні. Прискорення зростання кластеру можливо, якщо підприємствалідери досліджуватимуть бар'єри та можливості на мікро- та мезорівні, які сприятимуть розвитку кластеру, що в свою чергу допоможе визначити конкретні потреби у відповідній сфері та взаємозалежні зв'язки. Дослідження в успішній галузі завжди має за мету створення нових партнерств між бізнесом, урядом, освітою та суспільством задля підтримки необхідної інфраструктури у галузі.

Оскільки це може зайняти час, щоб створити процвітаючі промислові кластери, регіони можуть вжити заходів щодо забезпечення розвиненої інфраструктури, яка забезпечить основу для активізації кластеризації. Так, адміністрація економічного розвитку рекомендує наступні кроки при створенні основи кластеру:

- 1) мобілізувати регіональні зацікавлені сторони і роботодавців;
- 2) оцінити існуючі регіональні промислові кластери;
- 3) сприяти співпраці шляхом об'єднання учасників з ключових галузей промисловості й наукових інститутів у регіоні;
- 4) здійснити заходи, щодо визначення результатів спільного процесу [5].

Хотілося додати до цього ще деякі, а саме:

- 5) виявити присутність в регіоні інвестиційних

механізмів, інформатизації та активної інноваційної діяльності;

- 6) узгодити процес створення кластерного об'єднання зі стратегією розвитку регіону з метою створення конкурентоспроможного регіонального промислового кластеру.

При створенні кластеру в регіоні підприємства, які до нього входять, користуються конкурентними перевагами не тільки регіону, але й тими, які створюються в рамках кластеру. На світовий ринок регіон виходить крізь кластер, який концентрує у собі конкурентні переваги регіону, посилює їх перевагами кластерного розвитку та стає потужним інструментом підвищення економічного впливу регіону на світовому ринку [6, с. 30].

У зв'язку з цим виникає необхідність розробки методів створення кластерів з урахуванням особливостей економіки України та її регіонів, які

б також включали обґрунтування ролі держави в цьому процесі. В Україні доцільно створити інституційні структури, які б спостерігали та контролювали розвиток та функціонування кластера за участю підприємств, які входять до кластеру. Відповідно до цього, регіональні промислові кластери, які інтегруються у стратегію соціально-економічного розвитку території, повинні проводити модернізацію в економіці регіону, важливою частиною якої є з'ясування відповідного складу учасників з визначенням їх основних функцій, а також інвестиційних та інноваційно-виробничих взаємодій у складі кластера [4].

Створення промислового кластера вимагає високого рівня взаємодії та партнерських відносин між підприємствами, урядом, освітніми установами та громадськими організаціями. Кожна з цих структур може бути важливим інструментом у процесі створення кластера і здатна ефективно виконувати свої функції і завдання тільки в складі добре налагодженого механізму. Причому останній повинен приводити до руху безпосередньо сам процес промислової кластеризації та бути складовою

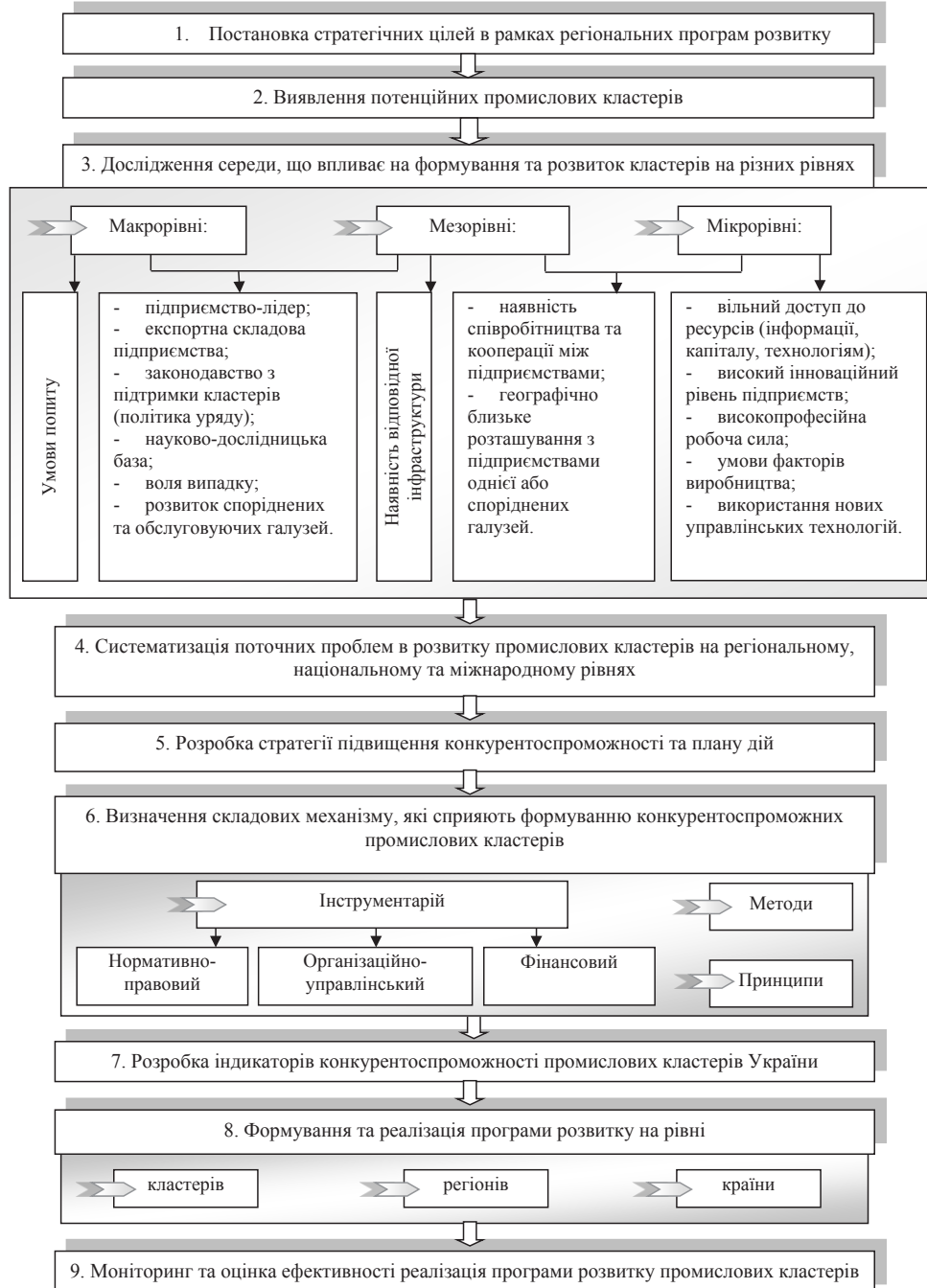

Рис. 1. Алгоритм управлінських дій механізму формування промислових кластерів

стратегії підвищення регіональної конкурентоспроможності, використовуючи організаційно-управлінські та економічні інструменти та методи формування та використання фінансових та людських ресурсів. До того ж, запустивши в дію цей процес, він повинен підтримувати його постійне функціонування і моніторити ефективність реалізації програм регіонального розвитку.

Нами пропонується узагальнений алгоритм управлінських дій механізму формування промислових кластерів в рамках стратегічного підвищення конкурентоспроможності (рис. 1). Розглянемо покрокові етапи детальніше.

1. Постановка стратегічних цілей. Політика розвитку підприємництва та промисловості направлена на розвиток та реалізацію виробничих, природних, фінансових та соціальних ресурсів регіону на основі узгодження інтересів та стимулювання об'єднання різних підприємств, які розташовані на території регіону.

Серед базових стратегічних орієнтирів регіонального розвитку під час кластеризації слід визначити:

- формування умов для ефективної реалізації політики розвитку внутрішнього потенціалу регіонів, стимулювання «точок зростання» в ядрі кластеру, підвищення конкурентоспроможності регіонів на внутрішньому і зовнішньому ринках;

- забезпечення формування кластеру на засадах поєднання освітніх послуг, новітніх досліджень, інноваційних розробок, технологій та знань, сприяння доступу до інформаційно-комунікаційних технологій в межах територіального простору;

- підвищення стану використання людського капіталу (запровадження нових робочих місць, системи перекваліфікації, розвиток підготовки фахівців з виробничих спеціальностей в рамках потреб промислового кластеру);

- використання потенціалу міжрегіонального співробітництва задля забезпечення збалансованого розвитку;

- гарантування підтримки регіонального розвитку на засадах екологізації виробництва, переходу до екологічно безпечних та чистих відновлювальних технологій, у т.ч. у сфері енергозабезпечення;

- зменшення енергетичної залежності місцевого виробництва, стимулювання енергозбереження, використання джерел відновлюваної енергетики тощо.

2. Виявлення потенційних промислових кластерів. Оцінка діяльності успішно діючих підприємств регіонів та визначення тих, які можна об'єднати в реально працюючий кластер.

3. Дослідження середи, що впливає на розвиток кластерів на макро-, мезо- та макрорівнях. Визначення внутрішніх та зовнішніх факторів, які безпосередньо впливають на діяльність підприємств та можливості для їх функціонування у кластері дозволить розробити стратегічні напрямки підвищення конкурентоспроможності регіональних організацій.

4. Систематизація поточних проблем в розвитку промислових кластерів та визначення їх на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

5. Розробка стратегії та плану дій. Після визначення стратегії підвищення конкурентоспроможності необхідно розробити план дій щодо її досягнення. А саме слід визначити види діяльності, якими буде займатися кластер задля забезпечення

конкурентоспроможності та міжрегіональної збалансованості, яких результатів бажано досягти в процесі кооперації підприємств, які для цього необхідні ресурси (матеріальні, технічні, людські, наукові), хто має необхідні професійні знання, досвід та можливість для ведення інноваційних проектів в рамках сформованого промислового кластеру.

6. Побудова механізму сприяння підвищенню конкурентоспроможних кластерів України. Тобто визначення основних принципів, методів та інструментів, які сприяли б успішній еволюційній діяльності кластеру.

Інструментарій запропоновано розділити на 3 підгрупи: нормативно-правовий, організаційно-управлінський та фінансовий. Дана градація дозволить відповідальніше їх сформувати та задіяти, хоча б поступово чи покроково.

Сюди слід віднести:

- спрощення податкового обліку;
- підтримка кооперації;
- сприяння укрупненню бізнесу – створення підприємств-лідерів;

- сприяння організації різних асоціацій;
- надання безповоротних позик;
- цільові дотації на науково-дослідницькі розробки;

- державні програми по зниженню ризиків та відшкодування ризикових збитків;

- залучення іноземних спеціалістів;
- угоди про міжрегіональне співробітництво;
- формування транскордонних кластерів;
- системне вирішення проблем регіональної кластеризації та інше.

7. Розробка індикаторів конкурентоспроможності промислових кластерів України, на які потрібно спиратися під час оцінки кластерних об'єднань.

8. Формування та реалізація програми розвитку на рівні кластерів, регіонів та країни.

Політика регіонального розвитку країн ЄС, наприклад, передбачає, що територіальний розвиток має бути інтелектуальним (інноваційним), сталим, збалансованим, всеосяжним. Поряд з цим іншими цілями його цілями у просторовому вимірі є:

- розвиток збалансованої та поліцентричної системи міст і новий рівень партнерства міста і села;

- забезпечення рівності доступу до інфраструктури і знань;

- сталий збалансований розвиток, заощадливе управління та захист природної та культурної спадщини [7, с. 24].

Не можна не погодитися, що відповідно до таких орієнтирів, необхідно поступово змінювати й вітчизняні регіональні стратегії. Науковці виокремлюють низку системних проблем, характерних для державної та регіональних стратегій, які уповільнюють процеси здійснення ефективного стратегічного планування конкурентоспроможного регіонального розвитку [7, с. 25]:

- використання у стратегіях патерналістського підходу при розробці інструментів вирішення регіональних проблем – покладання відповідальності за вирішення регіональних і місцевих питань на державну допомогу та зовнішні джерела залучення ресурсів;

- відсутність у стратегіях механізмів розкриття внутрішнього потенціалу регіонів, слабе відображення інноваційних пріоритетів господарської діяльності;

- абсолютизація описової констатуючої частини, фіксування поточного стану соціально-еконо-

мічної сфери та відсутність чітко сформованого і підкріпленого розрахунками бачення перспектив трансформації соціально-економічної системи/комплексу регіону;

- недовіра стратегій у плані забезпечення прогнозованості ситуації і досягнення цілей (особливо внаслідок настання економічних шоків як внутрішнього, так і зовнішнього походження);

- відсутність врахування реального впливу економічних виробничо-коопераційних зв'язків регіону з іншими регіонами країни (як правило, питання щодо місця регіону в економіці країни зводиться до визначення місця/рейтингу регіону за низкою показників серед інших регіонів);

- орієнтація цілей реформування, визначених у щорічних програмах соціально-економічного розвитку, на вирішення поточних проблем, відсутність зв'язку цих цілей із цілями, визначеними у стратегіях соціально-економічного розвитку регіонів.

9. Моніторинг та оцінка ефективності реалізації програми розвитку промислових кластерів.

Зосередження уваги на кластерах не означає, що економічне процвітання буде обмежуватися тільки учасниками, діяльність яких скооперована у кластерних галузях виробництва, а також не припускають, що інші галузі промисловості не мають значення. Слід підкреслити, що сектори зайнятості у галузях високих технологій включають багато високо технологічних робочих місць. Таким чином, фокусування на кластерах це не спроба обрати переможців і не спроба зосередитися виключно на дуже високо кваліфікованих, елітних робочих місцях. Кластери є одним із засобів для відстеження тенденцій у галузі зайнятості, що лежать в основі структурних зрушень в економіці.

Кластерний підхід є спробою максимізувати ефективність державної політики та інвестицій, зосередивши зусилля в першу чергу на економічних факторах регіону. До того ж іноді позитивні переваги досягаються некластерними секторами в результаті міжгалузевих відносин, які існують в регіональній економіці. Через те, що різні галузі промисловості в економіці пов'язані і взаємозалежні, позитивне інвестування в одній галузі також відчувається іншими численними галузями економіки. Зосередження уваги на економічних чинниках економіки не є новим підходом. Виробничий сектор і раніше був основною складовою

регіональної економіки, і саме він залишається стратегічним центром економічних інвестицій.

Успішна діяльність кластерів стабілізує, зміцнює та розвиває економічну ситуацію в регіоні, сприяє його економічному зростанню, а також має велику політичну значущість для влади, оскільки останні пов'язані з виконанням соціальних зобов'язань перед суспільством і створенням безпечних та сприятливих можливостей для економічного та соціального розвитку. З метою підвищення конкурентоспроможності України у міжнародному середовищі, уряд повинен приділити особливу увагу регіонам країни, в яких сконцентровані перспективні виробничі центри, що можуть увійти до кластерного об'єднання та стати конкурентоспроможними на світових ринках. Природно, що кожному кластеру притаманна певна специфіка в своїй організації та розвитку, що зумовлено багатьма чинниками, які склались в результаті історичного розвитку країни, спеціалізації за окремими видами діяльності підприємств на даній території, якості науково-технічної бази, рівня освіти кадрів. Але ми маємо чималий потенціал, як виробничий, так і людський, про що не слід забувати і використовувати як ключову перевагу.

Висновки та пропозиції. Використання кластерного підходу на сучасному етапі розвитку економіки України є одним з найбезпечніших засобів стабілізації економіки, тому що саме кластери сприятимуть підвищенню інноваційно-інвестиційної активності регіонів, підтримці експорту, ефективному використанню високих технологій, підготовці провідних високопрофесійних спеціалістів тощо. Україна має всі передумови для створення ефективних промислових кластерів, однак держава повинна сприяти цьому процесу, оскільки вони є не тільки фактором підвищення конкурентоспроможності регіональних територій, а й сприяють залученню інвестицій у державу та виходу на світові ринки. Отже, першочерговими завданнями є розвиток різних видів інфраструктури (промислової, інноваційної, фінансової, комерційної, кадрової, інформаційної, маркетингової, консалтингової), підвищення якості освіти, стимулювання науково-дослідницької діяльності, покращення технологічного рівня. Все це має пряму вплив не тільки на формування кластеру, але й на його еволюційний розвиток та розширення міжгалузеві діяльності в рамках підвищення конкурентоспроможності країни.

Список літератури:

1. Аналіз індексу конкурентоспроможності України в 2013-2014 рр. [Електронний ресурс] // Інформаційно-аналітичний центр Info-Light. – Режим доступу : <http://infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr>.
2. Україна посіла 49-те місце в рейтингу конкурентоспроможності країн [Електронний ресурс] // Інформаційне агентство: УНІАН. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/finance/920725-ukrajina-posila-49-te-mistse-v-reytingu-konkurentospromozhnosti-krajin.html>.
3. Украина поднялась на 7 позиций в рейтинге конкурентоспособности стран мира [Электронный ресурс] // Інформаційне агентство: УНІАН. – Режим доступу : <http://www.unian.net/society/793888-ukraina-podnyalas-na-7-pozitsiy-v-reytinge-konkurentospromozhnosti-stran-mira.html>.
4. Ульяновченко Ю.А. Методологические основы формирования кластерной политики в условиях глобализации / Ю.А. Ульяновченко. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010-2/doc/1/06.pdf>.
5. Information Design Associates. 1997. Cluster Based Economic Development: A Key to Regional Competitiveness. San Francisco, CA: Author. A report prepared for the Economic Development Administration.
6. Єрмакова О.А. Підвищення конкурентоспроможності приморських регіонів України на основі кластерної моделі : монографія / О.А. Єрмакова. – Одеса : Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. – 221 с.
7. Біла С.О. Регіональний вимір соціально-економічного розвитку і засади нової регіональної політики / С.О. Біла, О.В. Шевченко, М.О. Кущнір та ін. – К. : НІСД, 2013. – 82 с.

**Чернышёва Л. И.
Зацерклянная А. С.**

Одесский национальный политехнический университет

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОМЫШЛЕННЫХ КЛАСТЕРОВ КАК МЕХАНИЗМ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ УКРАИНЫ

Резюме

В статье рассмотрены проблемы формирования промышленных кластеров на территории Украины, исследованы факторы, которые влияют на этот процесс на разных уровнях. Определены стратегические ориентиры регионального развития. Предложен обобщенный алгоритм управленческих действий механизма формирования промышленных кластеров в рамках стратегического повышения конкурентоспособности страны.

Ключевые слова: промышленный кластер, процесс кластеризации, механизм формирования кластера, конкурентоспособность, региональное развитие.

**Chernyshova L. I.
Zatserklianna A. S.**

Odessa National Polytechnic University

FORMATION OF INDUSTRIAL CLUSTERS AS A MECHANISM FOR IMPLEMENTATION STRATEGY OF INCREASING UKRAINE'S COMPETITIVENESS

Summary

In the article the problems of forming of industrial clusters are considered on territory of Ukraine, factors which influence on this process on different levels are investigated. The strategic guidelines for regional development are identified. The generalized algorithm of administrative actions of mechanism of forming of industrial clusters is offered within the framework of strategic increase of competitiveness of country.

Key words: industrial cluster, process of clusterization, mechanism of forming of cluster, competitiveness, regional development.